

CUVÂNT LA DESCHIDEREA FESTIVĂ A MANIFESTĂRILOR PRILEJUITE DE ANIVERSAREA A 125 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA MUZEULUI BANATULUI

Florin Drașovean

Distinse oficialități,
Doamnelor și domnilor,

Cu 25 de ani în urmă, la aniversarea a 100 de ani de activitate muzeografică la Timișoara, unul dintre iluștrii fii ai Banatului, regretatul academician Constantin Daicoviciu, și-a început alocuțiunea cu adagiul latin *Laurum date lauro dignis*. Acesta nu era un artificiu oratoric menit a capta auditoriul, ci făcea parte din criteriile învățatului, care socotea competența și valoarea drept singurele cu adevărat definitorii în aprecierea faptelor unei persoane sau colectivități.

Acest principiu, de a cinsti pe cei vrednici, este cu atât mai actual cu cât astăzi aniversăm 125 de ani de la înființarea Muzeului Banatului, un moment cum nu se poate mai potrivit în a aduce prinosul recunoștinței noastre tuturor acelor care au fondat Societatea de Istorie și Arheologie din Banat, ca și tuturor acelor care au trudit pe ogorul muzeografiei bănățene. Gândurile și sentimentele noastre nu se pot detașa acum, în această clipă de sărbătoare, de amintirea pioasă a ctitorilor de acum 125 de ani, a lui Ormós Zsigmond, Miletz János, Szentklaray Jenő, Berkeszi István ș.a., a celor care au dezvoltat muzeul în perioada interbelică, Ioachim Miloia și Aurel Ciupe și, nu în ultimul rând, a lui Marius Moga. Tot aici omagiez pe toți cei care și-au legat destinul de soarta acestei instituții, pe directorii muzeului din ultimii 25 de ani, pe toți colaboratorii acestora, fără a căror dănuire Muzeul Banatului nu ar fi fost ceea ce este acum: o instituție modernă și dinamică.

Poate primul dintre ei este regretatul profesor Marius Moga, cel care a fost directorul acestei instituții mai bine de 25 de ani. Omagiindu-l pe el, cel mai vrednic dintre toți, doresc să îi omagiez pe cei care au pus piatra filosofală a științei și credinței lor în valorile trecutului la temelia instituției noastre.

Marius Moga, fiu al Blajului, a fost numit în 1945 șeful nou-înființatei stațiuni de cercetări a Muzeului bănățean, iar din 1950 a devenit directorul acestei instituții, pe care o va conduce, cu competență, energie și dăruire, până la pensionarea sa în 1974.

Încă de la început, profesorul Marius Moga a izbutit, datorită eforturilor sale, să obțină pentru Muzeul Banatului castelul Huniade, clădire ce se afla, în acel moment, în proprietatea Ministerului de Război. În paralel, Marius Moga a dus o activitate laborioasă, îndreptată spre salvarea patrimoniului cultural mobil al Banatului, izbutind, în acei ani grei, să conserve numeroase valori culturale, pe care le-a adăpostit în Muzeul Banatului. În depozitele și mai apoi în expozițiile acestuia s-au concentrat astfel un număr important de obiecte de patrimoniu, care și astăzi fac mândria instituției noastre. În același timp cu organizarea Muzeului Banatului, Marius Moga a activat alături de alți corifei ai muzeologiei românești la organizarea expozițiilor muzeale din Ardeal și Banat.

Odată obținută clădirea castelului Huniade, Marius Moga depune o activitate admirabilă în vederea obținerii fondurilor necesare pentru consolidarea și restaurarea acesteia. Odată realizate aceste lucrări, în colaborare cu oameni de cultură și muzeografi bănățeni, dintre care îi amintim pe I.H. Crișan, O. Radu, E. Nadra, D. Linția, I. Dihor, Fr. Fendt, Fr. Ferch, N. Țăranu ș.a., Marius Moga a avut o contribuție decisivă la întocmirea și coordonarea tematicilor expozițiilor de bază ale secțiilor de artă, etnografie, științele naturii și istorie. Totodată a inițiat o cercetare etnografică complexă, care a avut ca rezultat direct constituirea bogatului patrimoniu etnografic ce a stat, mai apoi, la baza înființării secției de etnografie. În paralel s-a preocupat și de organizarea expoziției de artă, tematica sa fiind, și astăzi, în linii generale, valabilă.

Îmbogățirea patrimoniului și necesitatea lărgirii spațiului expozițional l-au determinat pe Marius Moga să depună o activitate laborioasă în sensul obținerii și a altor clădiri, pentru constituirea unor muzee separate. Astfel, a reușit să determine transferarea în administrarea Muzeului Banatului a Bastionului cetății și a clădirii de pe Bulevardul Victoriei, în care vor ființa secția de etnografie și, până în 1978, muzeul de artă. Cultura sa deosebită precum și cunoașterea în profunzime a celorlalte științe i-a permis să ajungă la ideea necesității unui muzeu etnografic în aer liber. Pentru acesta, Marius Moga a obținut terenul de la Pădurea Verde pe care se află și astăzi Muzeul Satului Bănățean, muzeu constituit, în bună parte, datorită eforturilor și priceperii sale.

Iată deci, în aproape 17 ani, de la un muzeu bănățean care își onora această calitate doar cu numele, Marius Moga a dezvoltat o instituție muzeală care, prin patrimoniu, expoziții, teme de cercetare, se poate mândri în plenitudinea sa cu numele de Muzeu al Banatului. Pentru aceasta, și nu îmi este teamă că greșesc, Marius Moga poate fi numit părintele Muzeului Banatului.

În paralel cu activitatea expozițională el se preocupă intens de cercetarea fundamentală de muzeu, atât în domeniul său de specialitate, arheologia, cât și în cel etnografic, istoric și al istoriei artei. Astfel, în acele decenii, Marius Moga a efectuat cu competență cercetări arheologice în siturile de la Parța, Cornești, Hodoni, Giulvăz, Tibiscum – Jupa, Berzovia, Orșova, Jdioara ș.a..

Tot astfel, el semnaleză pentru prima dată, într-un important studiu etnografic, existența în arhitectura populară bănățeană a sculpturii în lemn. În aceeași perioadă, împreună cu profesorul I.I. Russu, a publicat primul catalog sistematic al unei colecții integrale a Muzeului Banatului, cel al lapidariului de epocă romană.

Nu am avut șansa să-l cunosc în acea perioadă pe profesorul Marius Moga decât indirect, din studiul arhivei muzeului, unde am văzut superba luptă dată cu mai marii timpului pentru dezvoltarea muzeului. Totuși, târziu, după 1990, în ultimii ani vieții sale, l-am întâlnit. M-a impresionat la el ceea ce prețuiau toți colaboratorii săi: cunoștințele enciclopedice pe care le împărțea cu generozitate celor cu adevărat dornici de cunoaștere, tăria de caracter și credința neștrămutată că doar prin muncă pot fi învinse toate obstacolele.

Și pentru că, pe lângă laude, trebuie să aducem celor vrednici, tuturor aceluia care au slujit cu cinste și devotament acest muzeu, și pioasa noastră amintire, propun ca în memoria lor să păstrăm în cugetul nostru un moment de reculegere, păstrându-le pururi vie amintirea.

Aspecte de la deschiderea festivă

Aspecte de la vernisajul expoziției aniversare

